

**Naturklagenævnets afgørelse
af 26. oktober 2005
om fredning af Gravlevdalen, Rebild Bakker
og opstrøms dele af Lindenberg Å
i Støvring, Skørping, Arden og Nørager kommuner
i Nordjyllands Amt**

Fredningsnævnet for Nordjyllands Amt har den 15. februar 2002 truffet afgørelse om fredning af Gravlevdalen, Rebild Bakker og opstrøms dele af Lindenberg Å.

I 1912 blev dele af Rebild Bakker fredet. Der er i området siden da gennemført en række fredninger af i alt ca. 865 ha. Ved den endelige gennemførelse af denne fredning ophæves de eksisterende fredninger. Fredningsdeklarationen af 1. august 1951 til sikring af Gravlev Kirkes frie beliggenhed opretholdes.

Fredningssagen er rejst den 21. september 1996 af Nordjyllands Amt og Skov- og Naturstyrelsen med henblik på at forbedre mulighederne for at beskytte, pleje og genskabe de landskabelige, kulturhistoriske, naturhistoriske og friluftsmæssige værdier i Rebild Bakker og Lindenberg Ådal. Samtidig skal fredningen muliggøre genskabelsen af den tidligere Gravlev Sø og det naturlige forløb af Lindenberg Å.

Fredningsnævnets afgørelse er forelagt Naturklagenævnet til efterprøvelse i medfør af naturbeskyttelseslovens § 42. Afgørelsen er tillige påklaget af Skov- og Naturstyrelsen, Nordjyllands Amt, Danmarks Naturfredningsforening og Friluftsrådet samt af en lang række lodsejere, hvoraf flere er repræsenteret af Nordjydsk Udvalg for Landboret.

1. Fredningsområdet

Fredningen omfatter et areal på godt 1.000 ha beliggende i Støvring, Skørping, Arden og Nørager kommuner og rummer naturhistoriske, landskabelige, kulturhistoriske og rekreative interesser.

Gravlevdalen fik sin nuværende hovedform i den seneste istid. Under selve istiden fungerede dalen som en større tunneldal, der førte smeltevand frem mod isranden i syd. Herved opnåede dalen sin nuværende dybde, hvor bunden ligger næsten 100 meter under det omgivende landskab. I slutningen af istiden, hvor klumper af dødis spærrede for afløb i dalbunden og endnu lå tilbage i de højereliggende områder, opstod de karakteristiske former omkring Rebild Bakker. Terrasserne ned mod Gravlev Sø og holmene i dalen afspejler opdæmmede issøer, og ravinerne, som opstod ved erosion af smeltevandet i et endnu vegetationsfrit område, dannede de falske bakker.

De sidste 15.000 års processer kan især aflæses i dalbunden. Da isen forsvandt, blev afløbet åbnet mod nord. I Gravlev Sø og i andre lavninger findes tykke aflejringer af tørv og andre organiske sedimenter samt søkalk.

Et af de mest karakteristiske elementer i dalen i dag er de talrige store kildevæld med konstant vandføring og temperaturer, som hører til landets største. Blandt disse skal fremhæves Lille Blåkilde, Ravnkilde, Kovads Bæk og Rold Kilde.

De *biologiske interesser* er særligt knyttet til områdets kilder, vandløb, moser, enge, overdrev og løvskove, der rummer mange sjældne plantearter.

De mange kilder med tilhørende kildefelter og afløb rummer en righoldig flora og fauna. Også langs vandløbene findes en righoldig flora og fauna, bl.a. lever odderen her. Særligt omkring Lindenberg Å's forløb gennem Nørlund og Lindenberg Skove findes flere forskellige typer af enge, dels mere tørre former med overdrevsvegetation, dels vældprægede enge med rigkærvegetation. Ved Stubberupgård findes ekstremrigkær med tilknyttede overdrevsarealer, hvor der stadig foregår græsning.

En væsentlig del af bakkedragene omkring Lindenberg Å er dækket af løvskov og -krat og rummer store biologiske værdier, bl.a. i urørte bøgebevoksninger. I den statsejede Bjergeskov findes voksestedet for orkiidearten Fruesko.

Områdets bestand af kronvildt tilhører den oprindelige stamme af kronvildt i Danmark. Skov- og moseområderne langs Lindenberg Å er kerneområder for kronvildtet.

De *landskabelige værdier* er navnlig knyttet til det markante dalstrøg, der er omgivet af et smukt, kuperet landskab med heder, overdrev, løvskove og dyrkede jorder. Særlig karakterfuldt er landskabet omkring Rebild, hvor lyngklædte "falske bakker" falder næsten 100 m fra det højtliggende plateau ved Rebild By til ådalens bund. Fra Rebild Bakker er der flere smukke udsigter over den brede og åbne del af Lindenberg Ådal mod bakkedragene omkring Gravlev, og fra ådalen findes tilsvarende smukke udsigter mod de skov- og lyngklædte Rebild Bakker. Den øvrige del af Lindenberg Ådal er snæver og skovklædt uden mange udsigter, men med et usædvanlig righoldigt og varieret skovbillede.

Ved ophør af den hidtidige bortpumpning af vand fra engene mellem Gravlev By og Lindenberg Å er den tidligere Gravlev Sø delvist genopstået som en lavvandet sø, der dels har gjort landskabet smukkere, dels har givet nye muligheder for planter og dyr, som ellers var forsvundet fra området.

De *kulturhistoriske interesser* er overvejende knyttet til anlæg i forbindelse med områdets vandløb. Ved Stubberupgård og Buderupholm har ligget befæstningsanlæg til kontrol af passagen over Lindenberg Å. Resterne findes som voldsteder. Flere steder langs åen findes rester af hulveje og dæmningsanlæg. Lindenberg Å og dens tilløb har været opstemmet til drift af vandmøller. Kun opstemningen ved Røde Mølle eksisterer stadig. Rebild Bakker er af stor kulturhistorisk betydning som mødested for dansk-amerikanere.

De *rekreative værdier* er især knyttet til de mange forskellige og markant sammensatte landskaber og landskabselementer. Rebild Bakker er et af Nordjyllands mest besøgte udflugtsområder. Også Ravnkilde, Lille Blåkilde og Frueskoens voksested er af stor rekreativ interesse.

2. Baggrunden for fredningssagens rejsning

Sagsrejserne ønsker at erstatte de mange forskellige fredningsbestemmelser med bestemmelser, der, ud over at beskytte områdets fredningsmæssige værdier, også giver mulighed for at forbedre de landskabelige og naturhistoriske værdier, herunder ved at gennemføre en mindre vandstandshævning og genskabe Gravlev Sø og Lindenberg Å's naturlige forløb.

Sådanne ajourførte, overskuelige og ensartede fredningsbestemmelser vil samtidig gøre det lettere for såvel lodsejere som myndigheder at administrere området i fremtiden.

Sagsrejserne har endvidere ønsket at justere områdets afgrænsning, navnlig af hensyn til de naturhistoriske og kulturhistoriske interesser. Ud over det allerede fredede areal på ca. 865 ha ønskes yderligere ca. 152 ha medtaget i fredningen - dels et areal med to søer ved Buderupholm, der er skabt som mølledamme i forbindelse med kilder, dels arealer mellem Gravlev By og den genskabte Gravlev Sø, dels et overdrevsareal ved Stubberupgård, der sammen med et ekstremrigkær har meget stor naturhistorisk interesse, dels arealer omkring Lindenberg Å's øvre løb, hvorefter samtlige vådområder omkring åen indgår i fredningen.

3. Områdets planlægningsmæssige status mv.

EF-fuglebeskyttelsesområde og EF-habitatområde

Den altovervejende del af fredningsområdet indgår i EF-fuglebeskyttelsesområde nr. 4, Rold Skov, og EF-habitatområde nr. 20, Rold Skov, Lindenberg Ådal og Madum Sø.

Grundlaget for udpegningen som *fuglebeskyttelsesområde* er forekomsten af ynglende hvepsevåge.

Grundlaget for udpegningen som *habitatområde* er forekomsten af såvel særlige arter som særlige naturtyper. Blandt arter kan nævnes odder, damflagermus, bæklampret og orkideen Fruesko. Blandt naturtyper kan nævnes tørre dværgbusksamfund (heder), enebærkrat på heder, overdrev eller skrænter, artsrige overdrev, kilder eller væld med kalkholdigt vand, rigkær, bøgeskov på morbund uden kristtjørn og elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld.

Nationale interesser

Området indgår som en vigtig del af det større nationale *naturområde* Rold Skov-Lille Vildmose.

Med undtagelse af den nordvestlige del indgår området ligeledes i det nationale *biologiske* interesseområde Rold Skov.

Området mellem Stubberupgård og Buderupholm indgår i det nationale *geologiske* interesseområde Gravlevdalen-Rebild Bakker.

Regionale interesser

Størstedelen af området er i *Nordjyllands Amts Regionplan 2001-2013* udpeget som regionalt naturområde, hvor målet bl.a. er at sikre beskyttelsen af et varieret plante- og dyreliv og særlige landskabelige, geologiske og kulturhistoriske interesser, at sikre en flersidig anvendelse under hensyn til natur- og kulturhistoriske interesser samt friluftsliv og turisme, at sikre, at spredningsmulighederne for dyr og planter beskyttes, og at forvalte de internationale naturbeskyttelsesområder, så beskyttelsen af de internationalt truede naturtyper og arter varetages.

Naturbeskyttelsesloven

Den delvist opståede Gravlev Sø, Lindenberg Å og Kovads Bæk samt enge og moser omkring søen, åen og bækken, hedearealer i Rebild Bakker og heder og overdrev på bakkerne mod Gravlevdalen er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Der findes skovbyggelinje, jf. naturbeskyttelseslovens § 17, omkring Rold Skov, skovpartierne i Rebild Bakker samt Oplev Krat, åbeskyttelseslinje, jf. lovens § 16, omkring Kovads Bæks nedre løb samt Lindenberg Å nedstrøms Nybro samt beskyttelseslinjer omkring flere fortidsminder, jf. lovens § 18.

4. Fredningsnævnets behandling og afgørelse af fredningen

Fredningsnævnet har i den trufne afgørelse stort set fulgt fredningsforslaget. Dog har fredningsnævnet ikke fulgt sagsrejsernes påstand om statslig overtagelse af det i fredningen angivne "ekspropriationsområde", som dels omfatter arealer dækket af søflade i Gravlev Sø, dels tilstødende arealer indtil kote 6.65 DNN, der er - eller vil blive vandlidende - som følge af genskabelsen af Gravlev Sø. Fredningsnævnet har herved bl.a. lagt vægt på, at uanset arealerne vil være uegnede til egentlig landbrugsmæssig udnyttelse, vil de kunne være af værdi i relation til landbrugets tilskuds- og støtteordninger, at en afståelse ikke anses for påkrævet, og at mange lodsejere har udtalt sig herimod.

Fredningsnævnet har ikke fundet tilstrækkeligt grundlag for at medtage et jagtforbud i den del af fredningens "interesseområde", der ligger uden for det vandlidende ekspropriationsområde, som påstået af sagsrejserne.

Fredningsnævnet har heller ikke fulgt påstanden om fjernelse af vildt-hegnet nord for bygningerne ved Røde Mølle (lb.nr. 101) og dermed hindre eller væsentligt indskrænke muligheden for ejendommens drift som hjortefarm.

Fredningsnævnet har tiltrådt sagsrejsernes forslag til mindre justeringer af fredningsgrænsen.

Fredningsnævnet har endvidere tiltrådt de aftaler, som sagsrejserne under sagens behandling har indgået, dels med Niels Moes (lb.nr. 94) om driften af nærmere angivne arealer på matr.nr. 8c, 8x, 8v og 19s Oplev By, Gravlev, dels med A/S Lindenberg Gods (lb.nr. 102) og Nørlundfonden (lb.nr. 104), hvorefter de indgåede aftaler med Skov- og Naturstyrelsen efter skovloven optages som fredningsbestemmelser i fredningsafgørelsen for så vidt angår de af aftalerne omfattede arealer.

Fredningens indhold

Hovedformålet med fredningen er at bevare, genoprette og pleje de landskabelige, naturhistoriske og kulturhistoriske værdier i Rebild Bakker og Lindenberg Ådal med særlig vægt på de landskabelige værdier i Rebild Bakker og de naturhistoriske værdier i og omkring kilder, enge, overdrev og løvskove samt - med respekt for de naturhistoriske interesser - at forbedre mulighederne for den rekreative udnyttelse af området.

Der er fastsat en række *delmål* for fire nærmere angivne delområder - delområde A (Rebild Bakker), delområde B (den smalle, delvist skovklædte ådal syd for Røde Mølle), delområde C (den brede ådal nord for Røde Mølle) og delområde D (bakkedrag med løvskov, dyrkede arealer og overdrev omkring ådalen nord for Røde Mølle).

Der må ikke foretages *opdyrkning eller jordbearbejdning eller anvendes gødning og kemiske bekæmpelsesmidler*. Undtaget herfra er de arealer, der på fredningskortet er angivet som mark, og som fortsat må dyrkes landbrugsmæssigt.

Der er *forbud mod tilplantning* med træer og buske af landbrugsarealer og andre åbne arealer. Eksisterende skovarealer kan tilplantes - løvskove dog kun med løvtræer. Løvskove må ikke renafrives, men kan drives med plukhugst.

Der er *forbud mod udsætning af frilandsgrise* og *oprettelse af nye hjortefarme*. Den eksisterende hjortefarm på Røde Mølle (lb.nr. 101) kan op-

retholdes og hjortehegnet bevares, så længe hjortefarmen består, under forudsætning af at arealerne fortsat kan holdes græsdedkede.

Yderligere *afvanding* i form af udgrøftning og dræning må ikke finde sted, og bortpumpning af vand inden for fredningens "ekspropriationsområde" må ikke genoptages eller fortsættes. Pumperne inden for området skal fjernes.

Der må ikke ske *terrænændringer*, bortset fra indgreb som led i naturgenopretning.

Der må ikke ske *bebyggelse* eller opstilles skure, master, møller eller andre *tekniske anlæg*. Fredningen er dog ikke til hinder for bebyggelse mv. inden for de arealer, der på fredningskortet er angivet som haver, gårdspladser og gartnerier. Der må ikke etableres skydebaner, motorbaner eller lignende. Der må ikke opsættes hegn, bortset fra sædvanlige kreatur- og fårehegn.

Der kan ske *naturgenopretning* i overensstemmelse med de i fredningen nærmere angivne projekter med henblik på at genskabe dels Gravlev Sø, dels Lindenborg Å's oprindelige forløb.

Vandløb, kilder og væld må ikke reguleres, medmindre det sker til opfyldelse af fredningens formål som led i den beskrevne naturgenopretning.

Offentlighedens adgang reguleres ved lovgivningens almindelige bestemmelser. Der kan etableres nærmere angivne stier.

Fiskeri med faste fangstredskaber, net og ruser er ikke tilladt i fredningens "interesseområde", bortset fra i forbindelse med pleje af fiskebestanden. *Jagt* er ikke tilladt inden for fredningens "ekspropriationsområde".

Fredningen indeholder endvidere bestemmelser om *pleje*.

5. Klager og sagsrejsernes bemærkninger til klagerne

5.1. Fredningsområdets udstrækning

Danmarks Naturfredningsforening finder, at fredningsområdet bør udvides, så hele ådalen nord for Nørlund Skov og syd for Oplev medtages i fredningen.

Sagsrejserne finder ikke, at der er grundlag for de foreslåede, betydelige udvidelser af fredningen, men er positive over for en mindre udvidelse med et 2 til 3 ha stort overdrevsareal nord for Nørlund Skov på Stubberupgård, matr.nr. 10a, Årestrup, Ersted By (lb.nr. 105). *Skov- og Naturstyrelsen* er endvidere positiv over for at udvide fredningen med et beskyttet overdrevsareal vest for Røde Mølle af landskabelige grunde. *Amtet* finder, at dette areal er af mindre betydning i den samlede fredning.

Lb.nr. 15, Søren Pindstrup, ønsker et nærmere angivet areal ved Gravlevvej udtaget af fredningen.

Sagsrejserne fastholder den foretagne afgrænsning af fredningen langs Gravlevvej for at bevare udsynet fra vejen over Gravlev Sø og Rebild Bakker.

Lb.nr. 51 og 52, Sigrid Poulsen og Christian Poulsen, ønsker to engarealer beliggende i fredningens "interesseområde" udtaget af fredningen, idet de fastsatte begrænsninger for arealernes udnyttelse (forbud mod gødskning og sprøjtning) indebærer, at arealerne ikke længere vil kunne medregnes i harmoniarealet og udnyttes i husdyrproduktionen, da græsningen vil blive meget ekstensiv. Arealerne vil heller ikke længere kunne afvandes.

Sagsrejserne fastholder, at arealerne bør indgå i fredningen med forbud mod gødskning og sprøjtning af hensyn til vandkvaliteten i Gravlev Sø. Der er efter drøftelse med Buderupholm Statsskovdistrikt fundet en løsning på afvandingsforholdene.

Lb.nr. 27, Marianne og Jens Erik Nielsen, ønsker fredningsgrænsen på deres ejendom justeret.

Sagsrejserne er enige heri og har foreslået en mindre korrektion af fredningsgrænsen på ejendommen og ejendommene under lb.nr. 11, 18, 21, 24 og 25, således at fredningsgrænsen i højere grad følger de matrikulære forhold, veje og eksisterende levende hegn. *Sagsrejserne* har samtidig foreslået, at et nærmere angivet levende hegn opretholdes med henblik på afskærmning af fredningsområdet fra bymæssig bebyggelse eller camping i højsæsonen.

Lb.nr. 102, *Lindenberg Gods*, har anført, at der er usikkerhed omkring fredningsgrænsen øst for Springkilden i Rold Vesterskov.

Sagsrejserne har bemærket, at fredningskortet vil blive tydeliggjort, så det fremgår, at en "vildtager" på klagers ejendom ikke er omfattet af fredningen.

5.2. Indholdet af fredningen

Formålsbestemmelsen

Der bør ifølge *Skov- og Naturstyrelsen* indsættes en tilføjelse i formålsbestemmelsen i fredningens § 1 om forholdet til de internationale beskyttelsesområder, idet den altovervejende del af fredningsområdet indgår i de udpegede internationale beskyttelsesområder.

Hjortehegnene ved Røde Mølle

Ifølge § 1 i fredningsnævnets afgørelse kan den eksisterende hjortefarm på ejendommen lb.nr. 101 opretholdes, og hjortehegnet bevares.

Skov- og Naturstyrelsen og *Nordjyllands Amt* finder, at hjortehegnet i ådalen (engen) nord for bygningerne ved Røde Mølle bør fjernes, idet hegnet landskabeligt set er et dominerende fremmedelement, og idet den intensive afgræsning påvirker engens flora og fauna i negativ retning.

Efter *Danmarks Naturfredningsforenings* opfattelse bør alle hjortehegnene ved Røde Mølle fjernes på længere sigt.

Sagsrejserne kan ikke støtte forslaget.

Forbuddet mod tilplantning

§ 1 i fredningsnævnets afgørelse indeholder et forbud mod tilplantning af landbrugsarealer og andre åbne arealer.

Lb.nr. 32, *Gerda Jensen*, har påklaget tilplantningsforbuddet.

Forbuddet bør ifølge *sagsrejserne* opretholdes. Arealerne er tilplantede i strid med den eksisterende fredningskendelse, *Overfredningsnævnets* kendelse af 11. november 1963 om fredning af arealer i og omkring Gravlevdalen. Træerne bør fjernes ved omdriftsalder.

Fjernelse af nåletræsbeplantninger, beskyttelse af overdrev

Danmarks Naturfredningsforening har foreslået, at nåletræsbeplantningerne fjernes på nærmere angivne overdrevsarealer på ejendommene

matr.nr. 10, Buderupholm Hgd., Buderup (lb.nr. 47) og matr.nr. 7a, Gravlev By, Gravlev (lb.nr. 48).

Sagsrejserne kan støtte forslaget og har påpeget, at arealerne er tilplantede i strid med Overfredningsnævnets kendelse af 11. november 1963.

Nåletræsbeplantningen på matr.nr. 7a bør fjernes ved omdriftsalder.

Efter *Skov- og Naturstyrelsens* opfattelse bør nåletræsbeplantningen på matr.nr. 10 også fjernes ved omdriftsalder. Efter *amtets* opfattelse bør beplantningen fjernes senest fem år fra fredningens endelige gennemførelse.

Danmarks Naturfredningsforening har endvidere foreslået, at overdrevsarealerne på matr.nr. 7a beskyttes mod randpåvirkning fra den intensive landbrugsmæssige udnyttelse ved at binde arealerne sammen med et ca. 5 ha stort dyrket areal, der herefter udlægges til vedvarende græsning med forbud mod gødskning og anvendelse af kemiske bekæmpelsesmidler. *Skov- og Naturstyrelsen* finder ikke, at foreningens forslag er tilstrækkeligt gennemarbejdet med hensyn til afgrænsning og afvejning over for den øvrige arealanvendelse på den berørte ejendom. Fredningen bør derfor ikke ændres som foreslået. Da overdrevene indgår i grundlaget for områdets udpegning som EF-habitatområde, vil spørgsmålet indgå i en samlet vurdering af muligheder og behov for at opnå gunstig bevaringsstatus for disse og andre af områdets naturtyper i den forvaltningsplan, der skal udarbejdes inden for de kommende år som led i implementeringen af habitatdirektivet. *Amtet* kan støtte foreningens forslag, idet de omhandlede meget værdifulde kalkoverdrev er truet af den omkringliggende landbrugsdrift.

De bebyggelsesregulerende bestemmelser

Skov- og Naturstyrelsen og *Nordjyllands Amt* kan principielt tilslutte sig bestemmelsen i § 4 i fredningsnævnets afgørelse, hvorefter forbudet mod bebyggelse ikke omfatter arealer inden for de på fredningskortet angivne haver, gårdspladser og gartnerier.

På grund af beliggenheden af flere af disse arealer er der dog af landskabelige grunde behov for at regulere de bebyggelsesmæssige forhold gennem fredningen. Det drejer sig om arealer på ejendommene under lb.nr. 6, 16, 47, 48, 50, 64, 64a, 78, 81, 83, 84, 92 og 94 samt ankomstarealet til Rebild Park (lb.nr. 21) med undtagelse af parkeringsarealet. De omhandlede arealer er, med en enkelt undtagelse (lb.nr.

64a), omfattet af eksisterende fredninger, hvori der indgår bestemmelser om enten forbud mod bebyggelse eller bebyggelsesregulerende bestemmelser.

Naturgenopretning

Genskabelse af Gravlev Sø

Ifølge § 5 i fredningsnævnets afgørelse kan der ske naturgenopretning med henblik på at genskabe Gravlev Sø i overensstemmelse med et projekt udarbejdet af Hedeselskabet af februar 1996.

Sagsrejserne er af den opfattelse, at de våde/lavtliggende arealer i fredningens "ekspropriationsområde", som bliver direkte berørt af projektet, bør afstås til staten. Dels fordi der er tale om et meget vidtgående indgreb i forhold til den nuværende tilstand, dels for at sikre en fælles forvaltning og pleje af arealerne, dels fordi det forekommer uhensigtsmæssigt, at tilsyns- og plejekompetencen i et så lille og ejendomsopsplittet område er fordelt på to myndigheder - henholdsvis Skov- og Naturstyrelsen for egne og amtet for privatejede arealer. Hertil kommer, at de af fredningsnævnet tilkendte erstatninger for indgrebet ligger tæt på handelspriserne i området.

Forlægning af Lindenberg Å ved Røde Mølle

Ifølge § 5 i fredningsnævnets afgørelse kan Lindenberg Å's oprindelige forløb ved Røde Mølle reetableres i overensstemmelse med et skitseprojekt udarbejdet af Nordjyllands Amt den 25. maj 1999. Det er herved forudsat, at fredningsnævnet ved en tillægskendelse på ny tager stilling til vandforsyningen i mølledammen, såfremt en tilfredsstillende vandkvalitet i dammen ikke kan opretholdes.

Lindenberg Å ledes ved Røde Mølle ind igennem mølledammen og over en fisketrappe, der er etableret i 1982. Åens frie forløb gennem Thorstedlund Skov og Vesterskov afbrydes kun af stemmeværket ved Røde Mølle. Projektet skal sikre et uhindret åløb uden om mølledammen, fisketrappen og møllen af hensyn til de naturvidenskabelige interesser i vandløbet. Forlægningen af åen påtænkes at skulle ske til et forløb umiddelbart øst for mølledammen, der efter terrænformerne antages at have været det oprindelige forløb.

Lb.nr. 101, Else Dam Jensen, har i klagen anført, at skitseprojektet er baseret på ukorrekte oplysninger om Lindenberg Å's og Røde Mølles forhold, og at der ikke er fremført væsentlige konkrete begrundelser for

projektet. Den eksisterende mølledam er en væsentlig del af kulturmiljøet ved møllen, og den vil forsvinde, hvis den ikke længere forsynes med vand fra Lindenberg Å. Der er ikke foretaget reelle undersøgelser af vandtilstrømningen i området - hverken for så vidt angår konkrete kildevæld eller overfladetilstrømningen. Der sker kun periodevis tilstrømning af overfladevand fra en grøft, men det er ikke tilstrækkeligt til at opretholde vandmængden og -kvaliteten i mølledammen. Fredningsnævnets forbehold vedrørende vandkvaliteten i dammen er ikke relevant og er ikke en tilstrækkelig beskyttelse af klagers interesser.

Klager bestrider, at Lindenberg Å i nyere tid er reguleret ved Røde Mølle af hensyn til møllens drift. Møllen er historisk lagt ved åen og ikke omvendt. Møllen og dermed å-forløbet kan føres tilbage - i hvert fald til 1600-tallet.

Klager bestrider ligeledes, at der øst for Røde Mølle er spor efter et tidligere åløb. Der er tale om en afvandingsgrøft af nyere dato, og hverken amtet eller fredningsnævnet har foretaget reelle undersøgelser heraf.

Sagsrejserne fastholder, at det udarbejdede naturgenopretningsprojekt bør gennemføres. Ved et naturligt forløb af åen forstås et forløb i den laveste del af ådalen. Derfor ønskes det nye vandløb forlagt til de eksisterende grøfter i bunden af ådalen. Møllen er i sin tid placeret således, at der kunne skabes et fald over møllehjulet. Derfor er åen forlagt til en højere placering, hvorfor der senere er lavet en fisketrappe uden om vandmøllen.

Modelberegninger viser, at mølledammen vil kunne opretholdes som en forholdsvis ren dam også uden tilførsel af eventuelt renere kildevand. Projektet er udformet således, at der er mulighed for at tilføre en delstrøm fra Lindenberg Å til mølledammen, så vandstanden kan opretholdes. Det kulturhistoriske miljø omkring møllen vil således kunne bevares.

Lb.nr. 102, Lindenberg Gods, har påpeget, at projektet vil indebære, at et areal på klagers ejendom vil komme til at ligge på den anden side af åen uden adgang for klager.

Sagsrejserne vil være indforstået med, at der i givet fald ydes en passende erstatning for vanskeliggørelsen af adgangen til det omhandlede areal.

Jagtforbuddet

Jagtforbuddet i § 6 i fredningsnævnets afgørelse omfatter fredningens "ekspropriationsområde".

Ifølge *sagsrejserne* bør jagtforbuddet udvides til at omfatte fredningens "interesseområde", først og fremmest af hensyn til fuglelivet, men også fordi det er vanskeligt at håndhæve et jagtforbud i et område, hvis afgrænsning defineres af en terrænkote og ikke af et synligt skel. "Interesseområdet" er klart afgrænset af veje og stier eller tydelige terrænforskelle.

Adgangsforholdene mv.

Danmarks Naturfredningsforening har foreslået, at offentlighedens adgang til fredningsområdet forbedres ved genetablering af den tidligere kirkesti mellem Buderup og Gravlev.

Sagsrejserne kan støtte forslaget.

Friluftsrådet har foreslået, at der etableres en adgang for offentligheden til at færdes over Lindenberg Å ved Nordre Bro, og at kildeområdet "Springkilden" på østsiden af Lindenberg Å og adgangen til Stubberuphus Voldsted sikres.

Sagsrejserne finder ikke, at det vil være foreneligt med de store biologiske interesser i området at etablere passager over åen på den angivne strækning. Springkilden ligger tæt på den eksisterende skovvej og kan opleves uden yderligere adgang for publikum. Såfremt voldstedet skal have nogen formidlingsmæssig værdi, vil det indebære en omfattende rydning af vegetation. Et sådant indgreb vil dels være bekosteligt, dels være i modstrid med den indgåede skovlovsaftale med Lindenberg Gods.

6. Naturklagenævnets behandling af sagen

Naturklagenævnet besigtigede den 21. og den 22. maj 2003 fredningsområdet og holdt et offentligt møde med deltagelse af bl.a. sagens parter.

På mødet foreslog *Danmarks Naturfredningsforening*, at fredningen ikke burde hindre et andet (naturligt) forløb af Lindenberg Å gennem Gravlev Sø end det, der er indeholdt i det foreliggende naturgenopretningsprojekt af februar 1996, og som forudsætter en banket mellem søen og åen.

Skov- og Naturstyrelsen var umiddelbart positiv over for forslaget. Heller ikke *Nordjyllands Amt* ville modsætte sig forslaget, men understregede, at det i givet fald vil kræve tilladelse efter vandløbsloven.

Nordjyllands Amt har på nævnets foranledning redegjort nærmere for den tekniske løsning, der skal sikre, at vandbalancen i mølledammen ved Røde Mølle kan opretholdes efter forlægningen af Lindenberg Å.

Amtet har endvidere - ligeledes på nævnets foranledning - foretaget en registrering af truede plantearter på kalkoverdrevene på ejendommen matr.nr. 7a, Gravlev By, Gravlev (lb.nr. 48) med henblik på en vurdering af behovet for en bedre beskyttelse.

Lb.nr. 101, Else Dam Jensen, har over for nævnet redegjort nærmere for, hvilke konsekvenser, herunder økonomiske, en fjernelse af hjortehegnet nord for bygningerne på Røde Mølle vil få for hjortefarmens fortsatte drift.

7. Naturklagenævnets afgørelse

I sagens behandling, herunder besigtigelse og det offentlige møde, har deltaget 8 af Naturklagenævnets 10 medlemmer:

Lars Busck (formand), Ole Pilgaard Andersen, Marie-Louise Andreasen, Peter Christensen, Leif Hermann, Mogens Mikkelsen, Poul Søgaard og Jens Vibjerg.

Det tiltrædes, at der gennemføres en fredning efter naturbeskyttelseslovens kapitel 6 til sikring af de landskabelige, naturhistoriske, kulturhistoriske og rekreative værdier i Gravlevdalen, Rebild Bakker og Lindenberg Ådal.

Fredningsområdets afgrænsning

Den afgrænsning af fredningen, som fredningsnævnet har fastlagt, tiltrædes med følgende ændringer:

Lb.nr. 11, 18, 21, 24, 25 og 27

Fredningsgrænsen korrigeres ved Rebild By, som foreslået af sagsrejserne, hvorefter grænsen enten følger ejendomsskel, Ørnebjergvej eller fredskovsgrænsen.

Lb.nr. 105

Et flertal på 7 af nævnets medlemmer stemmer for, at fredningsgrænsen på matr.nr. 10a Ersted By, Årestrup, udvides mod vest med et ca. 16 ha stort landbrugsareal og et ca. 2 ha stort overdrev.

Mindretallet (Ole Pilgaard) stemmer for, at fredningsgrænsen alene udvides med overdrevsarealet.

Fredningsbestemmelser

Nævnet tiltræder enstemmigt følgende ændringer af og tilføjelser til fredningsbestemmelserne i fredningsnævnets afgørelse:

- der medtages en tilføjelse i formålsbestemmelsen om forholdet til de internationale beskyttelsesområder samt en præcisering af, at de lavereliggende arealer i "interesseområdet" omkring Gravlev Sø gennem pleje skal opretholdes som lysåbne enge,
- der medtages en tilføjelse til § 5 i fredningsnævnets afgørelse om naturgenopretning, hvoraf det fremgår, at fredningen ikke er til hinder for, at det foreliggende naturgenopretningsprojekt for Gravlev Sø kan ændres, så Lindenborg Å med fredningsnævnets godkendelse ledes gennem Gravlev Sø,
- jagtforbuddet i § 6 i fredningsnævnets afgørelse udvides til at omfatte fredningens "interesseområde", idet det samtidig bestemmes, at der, uanset forbuddet, med fredningsnævnets godkendelse på Skov- og Naturstyrelsens foranledning kan afholdes 2 til 3 fællesjagter om året,
- bestemmelsen om stier i § 6 suppleres, således at der med fredningsnævnets godkendelse kan etableres en 2-300 meter lang sti ved Lunde- hus på matr. nr. 7a og 7b, Gravlev By, Gravlev, og matr.nr. 1cæ, Buderupholm Hgd., Buderup,
- der medtages en bestemmelse om, at det levende hegn, der ved Rebild By afskærmer det fredede område fra bymæssig bebyggelse og camping i højsæsonen, på matr.nr. 3b, 4a, 4ay, 4f og 42 c, Rebild By, Skørping, skal opretholdes, at nåletræsbeplantningen på kalkoverdrevet på ejendommen matr.nr. 1o, Buderupholm Hgd. (lb.nr. 47), fjernes senest

5 år fra fredningens endelige gennemførelse, og at juletræstilplantningen på matr.nr. 1dy, Buderupholm Hgd., Buderup (lb.nr. 32), fjernes ved omdriftsalder,

- der medtages en bestemmelse om, at arealer i fredningens "ekspropriationsområde" overtages af staten som led i fredningen.

Nævnet tiltræder endvidere enstemmigt, at undtagelsen i § 4 i fredningsnævnets afgørelse om bebyggelse, for så vidt angår bebyggelse inden for den på fredningskortet viste gårdspladssignatur, ikke skal gælde for de i sagsrejsernes klager nærmere angivne ejendomme under lb.nr. 6, 16, 47, 48, 50, 64, 64a, 78, 81, 83, 84, 92 og 94. Ejendommene skal være undergivet bygningscensur/omfattet af bebyggelsesregulerende bestemmelser som i de eksisterende fredninger.

Et flertal tiltræder endvidere, at undtagelsen heller ikke skal gælde for ankomstarealet til Rebild Park (lb.nr. 21) bortset fra parkeringsarealet. Bebyggelse, herunder opstilling af skulpturer mv., skal således være undergivet censur.

Mindretallet (Ole Pilgaard) finder ikke, at opstilling af skulpturer på arealet skal være omfattet af censurbestemmelser.

Der var enighed om, at der ikke var fornødent grundlag for at udtage et ca. 4,5 ha stort landbrugsareal på ejendommen matr.nr. 7a, Gravlev By, Gravlev (lb.nr. 48), af landbrugsmæssig drift med henblik på en sammenbinding af de fragmenterede overdrevsarealer på ejendommen.

Der var enighed om, at fredningen skulle give mulighed for gennemførelse af det foreliggende naturgenopretningsprojekt om forlægning af Lindenberg Å ved Røde Mølle, idet nævnet på baggrund af amtets redegørelse i sagen har lagt til grund, at vandstanden i mølledammen vil kunne opretholdes.

Der var enighed om at afvise Friluftsrådets klage.

Der var enighed om ikke at kræve hjortehegnet nord for bygningerne ved Røde Mølle (lb.nr. 101) fjernet, bl.a. på grund af konsekvenserne for den fortsatte drift af hjortefarmen.

Idet fredningsnævnets afgørelse af 15. februar 2002 ophæves, fastsættes følgende fredningsbestemmelser for fredningsområdet, der er afgrænset som vist på de fredningskort, der hører til Naturklagenævnets afgørelse.

Fredningen omfatter helt eller delvist de på vedhæftede matrikelfortegnelse anførte ejendomme.

§ 1. Fredningens formål

Hovedformål

Fredningens hovedformål er at bevare, genoprette og pleje de landskabelige, naturhistoriske og kulturhistoriske værdier i Rebild Bakker og Lindenberg Ådal med særlig vægt på de landskabelige værdier i Rebild Bakker og de naturhistoriske værdier i og omkring kilder, enge, overdrev og løvskove, herunder særligt de naturtyper og arter, som udgør grundlaget for udpegningen af dele af fredningsområdet som EF-fuglebeskyttelsesområde og EF-habitatområde, samt - med respekt for de naturhistoriske interesser - at forbedre mulighederne for den rekreative udnyttelse af området.

Delformål

A. Rebild Bakker

Bevare og pleje de landskabelige og rekreative værdier i området syd for Rebildvejen som et åbent, overvejende lyngdækket område med spredt bevoksning af bøg, og at bevare og pleje de natur- og kulturhistoriske værdier i området nord for Rebildvejen som et delvist åbent og lyngklædt, delvist med bøgekrat og bøgeskov bevokset landskab.

B. Den smalle, delvist skovklædte ådal syd for Røde Mølle

Bevare, pleje og genskabe ådalens bund med dens kildefelter som en mosaik af løvskov og skovenge, især med henblik på at sikre særligt bevaringsværdige plante- og dyresamfund og den biologiske mangfoldighed ved hugst, græsning og høslet eller ved fortsat succession i løvtræbevoksninger uden indgreb, idet der skal tages hensyn til kulturhistoriske værdier.

C. Den bredere, åbne ådal nord for Røde Mølle

Ved naturgenopretning at genskabe Gravlev Sø og den naturlige tilstand og det oprindelige forløb for Lindenberg Å og dennes tilløb samt at bevare og pleje ådalens bund med tilhørende kildefelter som en lysåben mosaik af enge, kær, moser, åbent vand, rørsumpe, krat, idet der sær-

ligt lægges vægt på de naturhistoriske værdier i kildefelter og kilder og tages hensyn til de kulturhistoriske værdier i form af opstemninger og engvandingsanlæg.

D. Bakkedrag med løvskov, dyrkede arealer og overdrev omkring ådalen nord for Røde Mølle

Sikre løvskove samt bevare og pleje bøge- og egekrat samt overdrev og fjerne nærmere angivne nåletræsbevoksninger med overgang til overdrev. Bevare de nuværende marker som åbne arealer.

§ 2. Arealernes udnyttelse og drift

Der må ikke foretages opdyrkning eller jordbearbejdning. Der må ikke tilføres gødning eller anvendes kemiske bekæmpelsesmidler, bortset fra midler til bekæmpelse af kæmpe-bjørneklo.

Undtaget herfra er de arealer, der på fredningens kort 2 er angivet som ager - der fortsat må dyrkes landbrugsmæssigt - samt haver, gårdspladser og gartnerier.

Der må ikke ske tilplantning med træer og buske af landbrugsarealer og andre åbne arealer. Eksisterende skovarealer kan gentilplantes, løvskove dog kun med løvtræarter. Løvskove må ikke renafrives, men kan drives med plukhugst.

Det på fredningens kort 2 viste levende hegn skal opretholdes.

Der må ikke udsættes frilandsgrise eller oprettes nye hjortefarme. Den eksisterende hjortefarm på ejendommen under lb.nr. 101 kan opretholdes, og hjortehegnet bevares, så længe hjortefarmen består, under forudsætning af at arealerne fortsat holdes græsdækkede.

Yderligere afvanding i form af udgrøftning og dræning må ikke finde sted. Bortpumpning af vand inden for det på fredningens kort 1 angivne "ekspropriationsområde" må ikke genoptages eller fortsætte. Pumper inden for dette område skal fjernes.

§ 3. Terrænændringer

Der må ikke foretages terrænændringer. Der må således ikke ske udnyttelse af forekomster i jorden - heller ikke til eget brug - eller foretages opfyldning, planering eller afgravning, dog bortset fra ind-

greb som led i den i § 7 beskrevne naturgenopretning. Vandreblokke må ikke fjernes.

§ 4. Vandløb, kilder mv.

Vandløb, kilder og væld må ikke reguleres, medmindre det sker til opfyldelse af fredningens formål som led i den nedenfor beskrevne naturgenopretning.

Kovads Bæk og Lindenberg Å skal på strækningen fra Nybro til tilløbet af Lille Blåkilde henligge i naturtilstand, således at vedligeholdelsen skal begrænses mest muligt, idet vandløbsmyndigheden dog kan foretage grødeskæring og fjerne mindre banker i vandløbenes bund, f.eks. i slyngninger.

Den forlagte del af Lindenberg Å og Kovads Bæk kan, for at sikre den vandføringsevne og vandkvalitet, der er forudsat i projektet til genopretning af Gravlev Sø, i en 5-årig periode efter gennemførelsen af projektet opgraves. Efter udløbet af denne periode skal også disse vandløb henligge i naturtilstand.

Vedligeholdelsen af den afskårne del af Lindenberg Å påhviler Skov- og Naturstyrelsen. Vedligeholdelsen af øvrige offentlige og private vandløbsstrækninger kan fortsætte som hidtil.

Nye vandløbsregulativer skal forinden godkendelse af vandløbsmyndigheden forelægges for fredningsnævnet.

§ 5. Bebyggelse

Der må ikke opføres ny bebyggelse, skure, boder, jagthytter eller lignende eller opstilles campingvogne og andre letflytbare indretninger. Ombygning og mindre udvidelser af eksisterende bygninger kan ske efter fredningsnævnets forudgående godkendelse.

Fredningen er ikke til hinder for opførelse af bebyggelse inden for de på fredningens kort 2 som haver, gårdspladser og gartnerier angivne arealer.

Fredningen er ikke til hinder for, at der med fredningsnævnets godkendelse af størrelse, udformning og placering kan opføres nødvendige

driftsbygninger i tilknytning til eksisterende land- og skovbrugsejendomme og dambrug.

Fredningen er ikke til hinder for opstilling af nødvendige læskure til kreaturer, heste, får og geder. Dog kræves fredningsnævnets godkendelse af udformning og placering.

Fredningen er heller ikke til hinder for midlertidig opstilling af nødvendige skure i forbindelse med skovnings- eller plejearbejder.

Opstilling af skulpturer, monumenter o.lign. må kun ske med fredningsnævnets forudgående godkendelse.

§ 6. Veje og tekniske anlæg mv.

Der må ikke etableres andre faste konstruktioner og anlæg. Eksempelvis må der ikke anbringes hegn, vindmøller eller master, herunder master for luftledninger.

Der må ikke anlægges campingpladser, sportspladser, motorbaner, skydebaner mv. Der må heller ikke etableres oplags- og lossepladser.

Der må ikke anlægges nye veje, bortset fra mindre veje, der er nødvendige for landbrugs- og skovdriften, og som følger det naturlige terræn.

Fredningen er ikke til hinder for opstilling af sædvanlige landbrugshegn til kreaturer, heste, får og geder samt forstmæssigt nødvendige hegn.

§ 7. Naturgenopretning

Der kan ske naturgenopretning til genskabelse af Gravlev Sø i overensstemmelse med Hedeselskabets projekt af februar 1996 - dog således at søens vandspejl ikke overstiger kote 6.15 over DNN - samt til omlægning af Lindenberg Å og Kovads Bæk. Ved naturgenopretningen adskilles Gravlev Sø fra Lindenberg Å ved en banket. Søen tilføres vand fra Gravlev Kildebæk og fra Egebæk, og der etableres et afløbsbygværk ved Foldager-grøftens udløb i åen. Lindenberg Å og Kovads Bæk tilbageføres mellem Nybro og Gravlev Sø til de oprindelige forløb.

Fredningen er ikke til hinder for, at Lindenberg Å med fredningsnævnets godkendelse i stedet ledes gennem Gravlev Sø.

Ved Røde Mølle kan Lindenberg Å's oprindelige forløb øst for mølledammen reableres i overensstemmelse med et skitseprojekt udarbejdet af Nordjyllands Amt den 25. maj 1999. Såfremt den nuværende vandstand (flodemål 11,16 m DNN) og -kvalitet i mølledammen ikke kan opretholdes som følge af projektet, skal fredningsnævnet på ny tage stilling til vandforsyningen til dammen.

Naturgenopretningen skal foretages under hensyntagen til de kulturhistoriske værdier i form af kanaler, dæmninger mv.

Ejerne af de ejendomme, der berøres af naturgenopretningsprojekterne, skal tåle de fysiske foranstaltninger, herunder entreprenørarbejder mv., der er nødvendige for projekternes gennemførelse.

Lodsejerne skal tåle det frie løb af Egebæk og Gravlev Kildebæk mod vandløbene og søen.

Efter nedlæggelsen af Gravlev Bæk kan plejemyndighederne føre grøfter, dræn og udløb fra pumper, der hidtil har afvandet til vandløbet, til den østlige bred af det tidligere vandløb og der afbryde afløbene, således at vandet optages i arealerne inden for fredningens "ekspropriationsområde".

§ 8. Adgang, færdsel, jagt og fiskeri

Offentlighedens adgang reguleres ved lovgivningens almindelige bestemmelser.

Der kan med fredningsnævnets godkendelse etableres trampestier, som angivet på fredningens kort 1.

Sejlads på Gravlev Sø er ikke tilladt, dog kan tilsynsmyndigheden anvende båd under udøvelsen af tilsynet.

Inden for det på fredningens kort 1 markerede "interesseområde" er fiskeri med faste fangstredskaber, net og ruser ikke tilladt, undtagen i forbindelse med pleje af fiskebestanden. I Gravlev Sø er udsætning af fisk kun tilladt som led i tilsynsmyndighedens regulering af søens økologiske tilstand.

Jagt er ikke tilladt inden for det på fredningens kort 1 markerede "interesseområde". Der kan dog med fredningsnævnets godkendelse på Skov- og Naturstyrelsens foranledning afholdes 2 til 3 fællesjagter om året.

§ 9. Landskabspleje

Nordjyllands Amt er plejemyndighed på ikke statsejede arealer. Vedkommende administrerende statslige myndighed er plejemyndighed på stats-ejede arealer.

Nordjyllands Amt har i medfør af de til enhver tid gældende bestemmelser, for tiden Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 951 af 16. september 2004 om pleje af fredede arealer mv., ret til at foretage naturpleje og naturgenopretning til opfyldelse af fredningen formål.

Naturplejen kan bl.a. bestå i fjernelse af opvækst og bevoksninger, bekæmpelse af bjørneklo, tidsler og brændenælder samt græsning og høslet. Hvor plejen skal ske ved græsning, skal lodsejeren have førsteret til udsætning af dyr.

De nærmere retningslinjer for pleje af privatejede arealer skal fremgå af de plejeplaner, der skal udarbejdes af plejemyndigheden.

Pleje skal udføres, så det ikke medfører udgift, væsentlige gener eller tab for ejer eller bruger. Evt. overskud ved plejeforanstaltningerne tilfalder lodsejerne.

§ 10. Særlige bestemmelser

Lb.nr. 32, matr.nr. 1dy, Buderupholm hgd., Buderup

Den på fredningens kort 2 markerede juletræstilplantning skal fjernes ved omdriftsalder. Arealet må herefter ikke gentilplantes, men i øvrigt anvendes til almindelig landbrugsmæssig drift.

Lb.nr. 47, matr.nr. 1o, Buderupholm Hgd., Buderup

Nåletræsbevoksningen på det på fredningens kort 2 markerede overdrev skal fjernes senest fem år fra fredningens endelige gennemførelse. Arealet skal herefter fortsat henligge som overdrev.

Lb.nr. 94, matr.nr. 8c, 8x, 8v og 19s, Oplev By, Gravlev.

De på fredningens kort 2 nærmere angivne delområder kan anvendes/drives som følger:

Delområde 1, beplantningen afdrives, hvorefter arealet overgår til landbrugsmæssig udnyttelse, dvs. at gødskning, omlægning og anvendelse af kemiske bekæmpelsesmidler er tilladt. Arealet må ikke tilplantes.
Delområde 2 og 3, arealerne kan fortsat anvendes som planteskole med ca. 50 meters afstand mellem læhegnene, der maksimalt må blive 6 meter høje.

Delområde 4, arealet er et overdrev, hvor spredt, selvsået bevoksning kan forekomme. Uændret drift/anvendelse.

Delområde 5, beplantningen afdrives, hvorefter arealet overgår til overdrev med forbud mod anvendelse af gødning og kemiske bekæmpelsesmidler.

Delområde 6, beplantningen afdrives, hvorefter arealet overgår til landbrugsmæssig udnyttelse, jf. det under delområde 1 anførte.

Delområde 7, 7a, 8 og 8a, beplantningen afdrives. Delområde 7 og 8 overgår herefter til landbrugsmæssig udnyttelse, jf. det under delområde 1 anførte. Delområde 7a og 8a overgår til overdrev med forbud mod anvendelse af gødning og kemiske bekæmpelsesmidler.

Delområde 9 og 10, områderne er enge omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Den hidtidige anvendelse/drift kan fortsætte.

Delområde 11 og 12, uændret drift/anvendelse.

Nåletræsbeplantningerne fjernes, når de har nået den tilladte højde på maksimalt 3 meter, jf. den tidligere fredningskendelse - Overfredningsnævnets kendelse af 4. marts 1971 - og de af fredningsnævnet meddelte dispensationer til tilplantning, henholdsvis af 19. april 1982 og af 22. november 1989. Det forudsættes, at afviklingen af bevoksningerne finder sted på baggrund af en plejeplan, der udarbejdes af plejemyndigheden i henhold til bestemmelsen i § 9.

Lb.nr. 102, matr.nr. 66a, Rold By, Rold

De på fredningens kort 2 som "urørt skov" markerede arealer skal lægges urørt straks. Nåletræsbevoksningen på de som "urørt efter afdrift" markerede arealer skal være afdrevet senest 2040. Der henvises til den på ejendommen tinglyste deklaration af 8. november 1995.

Den nærmere tilrettelæggelse af driften/plejen af de angivne arealer fremgår af den plejeplan, der efter skovloven er indgået mellem ejendommens ejer og Skov- og Naturstyrelsen den 27. oktober 1995.

Lb.nr. 104, matr.nr. 1b og 21a, Ersted By, Årestrup, matr.nr. 1d, 1g, 1h, 1cn og 2b, Nørlund Hgd., Ravnkilde, og matr.nr. 24b, Skårup By, Ravnkilde

De på fredningens kort 2 angivne "lindetræer" skal bevares til død og henfald. Træerne må aldrig fældes eller beskæres og skal efter død frit henfalde i skovbunden. Skulle enkelte træer være til fare for den almindelige færdsel, kan de fjernes efter aftale med Skov- og Naturstyrelsen, Buderupholm Statsskovdistrikt. Træer, der falder på veje eller spor, kan trækkes ind i bevoksningen.

De på kort 2 som "urørt skov" markerede arealer skal lægges urørt straks. Al hugst og beskæring af træerne og fjernelse af ved er ikke tilladt, undtagen af hensyn til skovgæsternes sikkerhed og passage. Ved, der falder på spor eller vej, kan trækkes ind i bevoksningen. Alle forstmæssige indgreb i skovens naturlige processer undlades, herunder jordbearbejdning, traktorkørsel, oprensning og nyanlæg af grøfter.

De på kort 2 som "pleje af eng/overdrev" markerede arealer kan af Skov- og Naturstyrelsen holdes fri for trævækst og slås efter behov. Skov- og Naturstyrelsen eller andre, som Skov- og Naturstyrelsen måtte indgå aftale med til udførelse af plejeopgaver, har til enhver tid fri adgang til disse arealer.

Der henvises til de på ejendommene tinglyste deklARATION af 6. april 1998.

Den nærmere tilrettelæggelse af driften/plejen af de angivne arealer fremgår af den plejeaftale, som efter skovloven er indgået mellem ejendommenes ejer og Skov- og Naturstyrelsen den 6. februar 1998.

§ 11. Arealafståelse

Som led i fredningen afstås til Miljøministeriet de arealer, der ligger inden for det på fredningens kort 1 viste "ekspropriationsområde".

Det påhviler Miljøministeriet at sørge for udstykning og afholde de udgifter, der er forbundet hermed, jf. naturbeskyttelseslovens § 41, stk. 3.

§ 12. Dispensation

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, når det ansøgte ikke er i strid med fredningens formål, jf. naturbeskyttelseslovens § 50.

§ 13. Bonusvirkning

I medfør af naturbeskyttelseslovens § 38, stk. 7, og planlovens § 36, stk. 1, nr. 5, træder fredningsbestemmelserne i stedet for naturbeskyttelseslovens §§ 3, 16 og 17 og planlovens § 35, stk. 1, i det omfang foranstaltninger er påbudt eller tilladt i medfør af fredningsbestemmelserne i §§ 4, 7 og 8.

De foranstaltninger, som er foreskrevet i fredningsbestemmelsernes §§ 3, 4 og 7, kan gennemføres uden vandløbsmyndighedernes tilladelse eller godkendelse efter vandløbsloven, jf. vandløbslovens § 7 a. De gælder dog alene med henblik på gennemførelse af de foreliggende naturgenopretningsprojekter - henholdsvis Hedeselskabets projekt af februar 1996 (Gravlev Sø) og Nordjyllands Amts projekt af 25. maj 1999 (forlægning af Lindenberg Å ved Røde Mølle).

§ 14. Ophævelse af eksisterende fredninger

Ved den endelige gennemførelse af fredningen ophæves nedenstående fredninger:

1. Bevaringsdeklaration af 22. maj 1912, tinglyst den 18. juni 1912, omfattende dele af Rebild Bakker.
2. Fredningsnævnets kendelse af 2. oktober 1927, tinglyst den 16. februar 1928, omfattende en del af Røde Mølle.
3. Fredningsnævnets kendelse af 2. oktober 1927, tinglyst den 16. februar 1928, vedrørende Tingbæk Mølle.
4. Bevaringsdeklaration, tinglyst den 10. juli 1930, omfattende dele af Rebild Bakker.
5. Overfredningsnævnets kendelse af 21. januar 1940, tinglyst den 10. februar 1940, omfattende arealer grænsende til Rebild Nationalpark.
6. Overfredningsnævnets kendelse af 20. september 1940, tinglyst den 23. september 1940, vedrørende arealer i Rebild Bakker.
7. Overfredningsnævnets kendelse af 1. marts 1946 og tillægskendelse af 24. august 1946, tinglyst den 13. november 1946, om en del af Lindenberg Å med omgivelser.

8. Overfredningsnævnets kendelse af 22. december 1947, tinglyst den 20. februar 1948 og 29. maj 1948, om regulering af Lindenberg Å.
9. Overfredningsnævnets kendelse af 11. november 1963, tinglyst den 29. november 1963, om arealer i og omkring Gravlevdalen.
10. Deklaration af 24. april 1964, tinglyst den 4. maj 1964, om friholdelse for beplantning.
11. Overfredningsnævnets kendelse af 19. august 1965, tinglyst den 27. august 1965, omfattende arealer omkring Oplevvejen.
12. Overfredningsnævnets kendelse af 24. november 1970, tinglyst den 22. december 1970, omfattende arealer vest for hovedvej 10 ved Oplev, Oplev Krat.
13. Overfredningsnævnets kendelse af 4. marts 1971, tinglyst den 18. marts 1971, om arealer vest for Lindenberg Å.

På Naturklagenævnets vegne

Lars Busck

Naturklagenævnets formand

Fortegnelse

over ejendomme, der helt eller delvis er omfattet af Naturklagenævnets afgørelse af 26. oktober 2005 om fredning af Gravlevdalen m.m.
(sag nr. 03-111/800-0002)

Rold by, Rold: 66a.

Nørlund Hgd., Ravnkilde: 1cn, 1d, 1h, 1g, 2b.

Skårup By, Ravnkilde: 24b.

Rebild By, Skørping: 2a, 2c, 2d, 2e, 2f, 2g, 3a, 3b, 3d, 3e, 3g, 3h, 4a, 4ay, 4aø, 4c, 4d, 4e, 4f, 4g, 4k, 4r, 5e, 5h, 5i, 8c, 8f, 8g, 8h, 9c, 9e, 9g, 9k, 10ca, 10d, 28, 42aa, 42ab, 42ad, 42ai, 42ak, 42am, 42an, 42ao, 42at, 42au, 42ay, 42b, 42c, 42e, 42h, 42i, 42l, 42r, 42z, 42q, 42æ, 42ø, 43b, 43c, 43d, 44a, 44c, 44e, 46b, 46c, 46d, 46e, 48c, 48d, 48e, 48f, 50b, 50d, 50f, 50i, 50k, 51a, 51b, 56a, 56b, 56c, 56d, "b".

Skørping By, Skørping: 1fi, 1k, 1u.

Teglgård, Skørping: laab, laac, laap, 1b, lee, 1hb, 1rh, 2e, 2f, "i", "k".

Buderupholm Hgd., Buderup: 1a, 1cz, 1cæ, 1dh, 1di, 1ds, 1dt, 1du, 1dy, 1eo, 1hu, 1hz, 1ia, 1ic, 1if, 1ig, 1ih, 1ii, 1ik, 1il, 1im, 1in, 1n, 1o, "a".

Gravlev by, Gravlev: 2a, 2aa, 2h, 2k, 2n, 2æ, 3c, 4l, 4p, 5k, 5l, 5m, 5o, 5p, 5s, 5u, 5y, 6a, 6c, 6m, 6p, 6u, 6v, 6x, 6y, 7a, 7b, 8f, 8i, 8k, 9l, 9m, 9q, 9r, 9s, 10f, 10g, 11a, 11l, 11m, 13a, 13d, 13s, 15a, 15f, 15h, 15k, 15l, 15m, 15n, 17e, 18g, 20a, 20d, 22a, 22b, 22f, 24e, 27a, 27ah, 27al, 27an, 27ao, 27ap, 27c, 27d, 27e, 27f, 27g, 27i, 27k, 27l, 27p, 27q, 27r, 27u, 27z, 29a, 29aa, 29ab, 29ac, 29ad, 29b, 29c, 29d, 29e, 29f, 29g, 29h, 29i, 29k, 29o, 29q, 29r, 29t, 29u, 29v, 29x, 29z, 29ø, 32a, 34, 35, "a".

Oplev By, Gravlev: 1b, 1c, 1e, 1h, 1k, 1m, 1s, 1p, 2g, 2i, 3h, 4f, 7g, 8c, 8f, 8h, 8m, 8n, 8s, 8u, 8v, 8x, 9c, 10b, 11c, 15d, 15e, 18d, 19a, 19b, 19h, 19i, 19m, 19n, 19o, 19p, 19q, 19s, 19t, 19u, 19v, 19x, 20b, 20c, 21a, 21b, 23a, 23b, 23c, "b", "e", "d", "f", "h".

Oplev Tved, Gravlev: 6a, 7a, 7f.

Ersted By, Årestrup: 1b, 9a, 9g, 9l, 10a, 10f, 10i, 10k, 21a.

Røde Mølle, Årestrup: 1c.